

Nyoirin Kannon, rolschildering, Japan, 2de kwart 14de eeuw

De god Nyoirin Kannon (Sanskrit: Cintamani-cakra avalokiteshvara, d.i. Avalokiteshvara met het wensjuweel en het rad) speelt een belangrijke rol in het esoterische boeddhisme van China en Japan. Hij is de hoogste van een reeks van zes verschijningsvormen van de bodhisattva Avalokiteshvara, die ieder heersen over één van de zes niveaus waar de schepselen zich tijdens hun reïncarnaties kunnen bevinden: de hel, de wereld van de hongerende geesten (preta), het dierenrijk, de wereld van de strijdende duivels (ashura), de mensenwereld en het paradijs. Nyoirin Kannon, de heerser van het paradijs, komt in verschillende gestalten voor: met twee, vier, zes, tien of twaalf armen. Hier is hij afgebeeld in zijn meest gebruikelijke, zesarmige vorm (afb. 4 en 4a).¹ De bovenste rechterhand steunt het hoofd, de middelste draagt het wensjuweel, de onderste houdt een gebedssnoer vast. Links houdt de bovenste hand het rad van de wijsheid vast, de middelste een lotusstengel, en rust de onderste hand op een rots. In de rijk versierde hoofdtooi is de beeltenis van boeddha Amitabha nog vaag zichtbaar. De godheid is gezeten op een lotus die rust op een uit de zee oprijzende rots. Achter haar gestalte zijn met fijne lijnen golven getekend. Deze schildering, zo kan men rustig zeggen, is de ruïne van een groot kunstwerk. Met ingespannen uren kan men nog wel iets van de oorspronkelijke schoonheid bevroeden. Meer nog wordt zichtbaar bij de toepassing

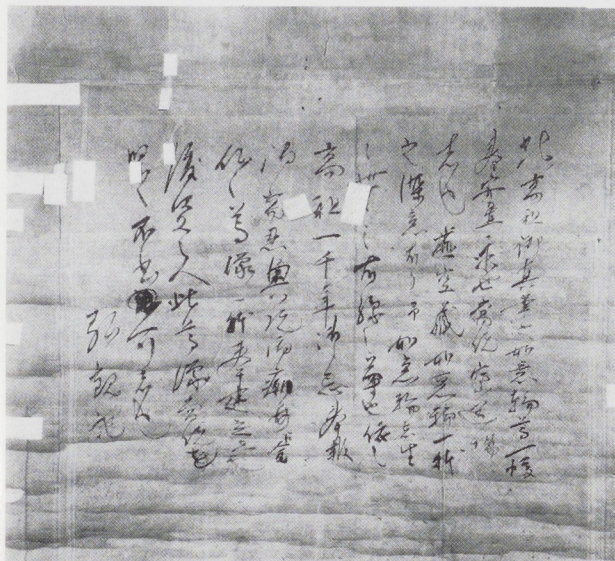
van infrarood-reflectografie: tussen de bovenrand van de schildering en de buitenste aureool blijkt zich een groot, met sierlijk gekrulde ranken geschilderd baldakijn te bevinden. Doordat de uiterst dunne, transparante schilderzijde met de achterzijde op een drager van donker papier is geplakt en aan de voorzijde is bedekt met een laag vuil en neerslag van wierookdamp, is met het blote oog van de fijne inktlijnen niets meer te bespeuren.

Een restauratie van deze uiterst fragiele schildering zal zeer moeilijk zijn, maar is toch niet onmogelijk. Bij zo'n behandeling zullen allereerst de tientallen, uiterst storende en veel te grote stukjes reparatie-zijde worden verwijderd, die bij eerdere restauraties op beschadigde plekken zijn aangebracht tussen de schilderzijde en de papieren drager. Volgens de moderne restauratietechniek vult men beschadigingen in de oorspronkelijke schilderzijde op met precies op maat gesneden stukjes zijde, zodat schildering en reparatie in hetzelfde vlak liggen. Verder zal het zeer donkere papier, waarop de schilderzijde is geplakt, worden vervangen door lichter papier. De dunne inktlijnen van de schildering zullen dan veel duidelijker afsteken. Dat deze schildering ondanks haar gehavende staat ook nu nog bekoort, komt, behalve door de bevalligheid van de zesarmige gestalte, in de eerste plaats door het schitterende verguldsel. Het gewaad van de godheid bestaat uit duizenden uiterst smalle

Afb. 4. Nyoirin Kannon, Japan, tweede kwart 14de eeuw. Rolschildering in inkt, kleuren en goud op zijde, 91 × 51,5 cm.

Afb. 4a. Detail van de schildering.
Afb. 4b (onder). Inscriptie op de achterzijde.

reepjes bladgoud die stuk voor stuk opgeplakt zijn in allerlei geometrische patronen, in een techniek die *kirikane* (gesneden goud) genoemd wordt. Door de donker geworden achtergrond komt het goud des te prachtiger naar voren.

Aan de achterzijde van de schildering bevindt zich een inscriptie, mogelijk uit de 19de eeuw (afb. 4b). De inscriptie vermeldt dat de schildering van de hand is van Kōbō Daishi (774–835) zelf, de stichter van de Shingon-secte van het boeddhisme in Japan, en als offergave is aangeboden bij diens graf op de berg Kōyasan. Merkwaardig genoeg spreekt de tekst niet over een afbeelding van Kannon, maar van Kokuzō, de bodhisattva Akashagarbha. Er kan echter geen twijfel aan bestaan dat de schildering Nyoirin Kannon voorstelt.

De schildering werd in 1913–1914 door Karl With (1891–1980) in Japan verworven.² With promoveerde in 1919 in Wenen op een proefschrift over Japanse beeldhouwkunst en publiceerde in de jaren twintig een aantal werken over Aziatische kunst. In 1924 verscheen zijn catalogus van Baron Eduard von der Heydts privé-museum van Aziatische kunst in Amsterdam, *Bildwerk Ost- und Südasiens aus der Sammlung Yi Yuan*. Van 1928 tot 1933 was With directeur van het Kunstgewerbemuseum in Keulen. In 1939 emigreerde hij naar de Verenigde Staten. De Vereniging van Vrienden der Aziatische Kunst kocht de schildering in 1986 van Karl With's zoon André With.

K. R.

Noten

¹ Inv. MAK 1408.

² Over Karl With, zie: 'Die geistige Haltung der eigenen Zeit – Konrad Adenauer, Karl With und die Neuaufstellung des Kölner Kunstgewerbemuseums (1932)', *Wallraf-Richartz-Jahrbuch* 42 (1981), pp. 237–266.